

1. ПРОГРАММАЛЫК ИШМЕРДИК

1.1 ИШЕНИМ ТЕЛЕФОНУ

Ишеним телефону (ИТ) күн-түн тынымсыз режимде иштейт. Отчеттук мезгил аралыгында **1580** телефон чалуу болуп, анын **90%** аялдар түзүп, калган **10%** – эркектер кайрылган. Алгачкы жолу кайрылгандар басымдуулук кылып алар – **90%** түздү, ИТ кайрылгандардын **35%** психолог менен юристтердин консультацияларына жазылгандар.

Диаграмма 1. Кайрылгандардын себептери (пайыздык өлчөмдө)

Кайрылган аялдардын басымдуулугу гендердик, үй-бүлөлүк, сексуалдык зомбулуктан, психотроптук жана кумар оюндарынан жабыркагандардан көз карандылык, жеке көйгөйлөр (стресс, депрессиялык абал) боюнча кайрылгандар. Эркектер – жеке мамилелер жана маалымат алуу (анын ичинде кризиске кабылган туугандарына, жакындарына жардам көрсөтүү) максатында кайрылышкандар.

1.2. ГЕНДЕРДИК,ҮЙ-БҮЛӨЛҮК ЗОМБУЛУКТАН ЖАНА АДАМ САТУУДАН ЖАБЫРКАНДАРДЫ УКУКТУК КОРГООГО

Отчеттук мезгил аралыгында юристтер тарабынан жасалган иш-аракеттер:

- Кенседе кабыл алууда: **397** консультация/**269** адам; **68** доо арыз даярдалган; **16** адвокаттык суроо, отунуч каттары жана доо арыздары; **6** убактылуу коргоо ордерин берүү боюнча өтүнүч келтирилген;
- Шелтерде жана СТУ жашагандарга: **106** консультация/**69** адам; **1** доо арызы даярдалган ; **7** убактылуу коргоо ордерин берүү боюнча отунуч келтирилген .

Соттордо адвокаттык коргоого алуу

- Кенседе кабыл алуу: **36** жарандык иш боюнча (**108** жолу сот отурумунга катышуу);
- Шелтерде жашагандар: **2** жарандык иш (**4** жолу сот отурумунга катышуу); **1** кылмыш иши боюнча (**3** жолу сот отурумунга катышуу).

23 соттук териштируулор «Сезим» КБ кайрылган жабырлануучулардын пайдасына чечилген, калган иштер соттук териштуудо.

Диаграмма 2. Кайрылгандардын себептери (пайыздык өлчөмдө)

1.3. ПСИХОЛОГ/ПСИХОТЕРАПЕВТЕРДИН ЖЕКЕ КОНСУЛЬТАЦИЯЛАРЫ

Отчеттук мезгил аралыгында **1456** консультация жасалып, анын ичинде кеңседе кабыл алуу - **420**, шелтер/ТСУ – **1036** кабыл алуулар жасалган.

Консультациялардын **70%** - алгачкы ирээт жасалса, **30%** - кайталанган кайрылуулар болгон. Кайрылгандардын **66%** медициналык билимге ээ психотерапевтин консультациясын алгандар – (жогорудагы кызмат кайрылгандардын психологиялык жана медициналык көйгөйлөрүн дифференциациялоого өбөлгө түзүп, муктаждык жаралса – дарылануу үчүн медициналык мекемелерге жөнөтүлөт).

Диаграмма 3. Кайрылгандардын себептери (пайыздык өлчөмдө)

2016-жылдын февраль айынан тарта «Сезим» КБ балдар психологу иштеп баштады. Негизинен үй-бүлөлүк зомбулуктун күбөлөрү болгон 3-15 жашка чейинки балдардын ата энелери кайрылышат. Балдар психологу соттук териштирүүлөр менен тергөө амалдары үчүн бүтүм чыгарып берет. Ошондой эле, балдар жана алардын ата-энелерине жекече психологиялык жардам көрсөтүп, Шелтерде балдар тобу менен иш алып барат.

Отчеттук мезгил аралыгында балдар психологу тарабынан төмөндөгүдөй иш аракеттер жасалган:

- ✓ кенседе **68** консультация жүргүзүлгөн = 38 консультация балдарга/оспурумдорго + 30 алардын ата-энелерине жүргүзүлгөн;

- ✓ шелтерде **368** консультация жүргүзүлгөн = 210 консультация балдарга/оспурумдорго + 158 алардын ата-энелирине жасалган.

Кейс №1. Гулнара (аты өзгөртүлгөн)/ Адам сатуунун курмандыгы/ 15 жашта. Жашы жете элек Гулнаны «Сезим» КБ адамдарды издөө боюнча коомдук ыктыячылар тарабынан алынып келинген. Гулнара аз камсыз болгон үй-бүлөдө жашап, атасы майып, өгөй эненин колунда дагы үч бир тууганы менен жашачу. Ошондуктан, каражат тартыш болгондуктан, 9-классты аяктаган соң, жай мезгилинде өз айылында эле навайканага орношуп, мектепке керектүү буюмдарын алууга камынып жүргөн. Ошол эле навайканада жашы 30 дагы бир нече жолу үйлөнүп, балалуу Нурлан деген адам иштетчү. Ал бир нече жолу жоопко тартылган. Бирок, бул маалыматтарды аралатып мыйзамсыз чек арадан өтүшкөн. Алма-Атада Нурландын тааныштары көп болгондуктан, ал жерден жумуш тап, навайканада иштеп баштаган. Эки ай аралыгында алар бир нече жер которушкан. Бул убакта ал жашы жете элек кызды өзү каалагандай кордоп, коркутуп Гулнаны сексуалдык каалоолорун жасоого мажбурлаган. Ал баш тарткан учурда аны сабап турган. Эки айдан кийин Областык Ички Иштер Башкармалыгынын оперативдүү тобу Казахстанга чыгып, кылмышкерди кармап, туткунда жүргөн кызды бошотушкан. Гулнара «Сезим» кризистик борборуна келгенде аябай стресске кабылып, басмырланып турган. Ал шаардык балдар клиникасына жаткырылып, дарыланып чыкты. Кыздын психологиялык жактан батыраак калыбына келишине анын жакындары, айрыкча атасынын колдоо көрсөткөнү таасир берди. (Баарынан дагы Гулнаны соттук процесстер кооптондурду. Анткени ал сотто аны кордогон адам менен бетме –бет келип, окуянын жүрүшүн кайрадан айтып берүү ага оор болуп, кайгылуу окуяны кайрадан эстеткени чоочултты). Гулнара Шелтерде жашабаса дагы балдар психологунун консультациясын туруктуу алып, учурда дагы реабилитациядан өтүүдө. «Сезим» кризистик борбору Гулнарага укуктук жардам көрсөтүп, соттук процесстерге катышууда. Учурда Гулнара чач тарачтын окуу курсуна аяктап, кесипке ээ болду. Учурда анын психологиялык абалы турукташып бара жатат.

1.4. ШЕЛТЕР (Бишкек шаардык Мэриясынын, DIMES фонду, ЭСОМ КРнан колдоого алынган)

Отчеттук мезгил аралыгында **328** адам шелтердин кызматынан пайдаланган:

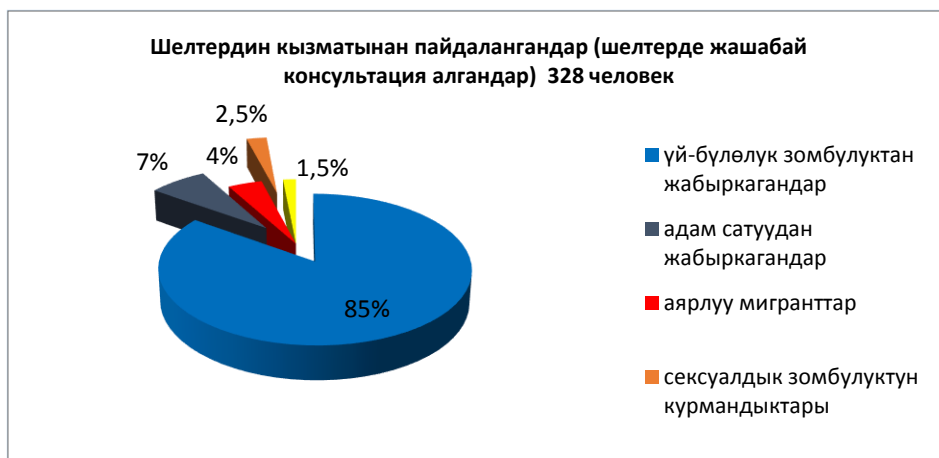
Шелтерде (**313** адам жашап - анын **157 аялдар / 156 балдар түзгөн**):

- Үй-бүлөлүк зомбулуктун курмандыктары – **145 аял/ 151 балдар**;
- Адам сатуунун курманддыктары – **3 аял/ 3 бала**;
- Аярлуу мигранттар - **2 аял/ 2 бала**;
- Сексуалдык зомбулуктун курмандыктары – **4 аял**;
- Никеге мажбурлоонун курмандыктары – **3 аял**.

Шелтерде жашабай консультация алгандар (**15 адам – 7 аял / 7 эркек / 1 бала**):

- Адам сатууну курмандыктары – **3 эркек/ 6 аял/ 1 бала**;
- Аярлуу мигранттар – **4 эркек/ 1 аял**.

Диаграмма 4. Кайрылгандардын себептери (пайыздык өлчөмдө)

Кейс №2. Гулжан (аты өзгөртүлгөн)/Үй-бүлөлүк зомбулуктун курмандыгы / 28 жаштагы, Өзбекстандын жараны. «Сезим» кризистик борборуна 2016-жылы июнь айында кайрылган. Анын айтымында 2-курстан кийин аны анча тааныш эмес жигит ала качып, мажбурлап нике кыйдырган. 2,5 жарым жылга созулган үй-бүлөлүк жашоосу күйөөсү жана анын жакындарынын психологиялык жана физикалык басмырлоосуна чыдабай, бир жарым жаштагы кызы менен үйдөн чыгып кеткен. Гулжан университеттеги окуусун улантып, аяктаган. Ата-энесинин суранычы менен жолдошу менен кайра жарашып, кызын атасыз калтырбай үй-бүлөсүнө кайрылып келген. Бирок, бир нече убакыт өткөн соң, күйөөсү менен анын туугандары тарабынан зомбулук жаңы күч менен кайталанган. Бир жолу күйөөсү каттуу сабап, кабыргаларын сындырып салган. Күйөөсү кызын алып калып, уулу менен Гулжанды көчөгө чыгарып салганда, ал «Сезим» кризистик борборуна кайрылган. Райондук үй-бүлө жана балдарды коргоо бөлүмүнүн жардамы менен Гулжан кызын өзүнө кайтарып алган. Учурда кызын «Герман Гмайнер аттындагы SOS» балдар мектебине, ал эми уулун балдар бакчасына «Сезим» кризистик борборунун жардамы менен орноштурган. Гулжан эки баласы менен Шелтерде жашап, реабилитация алган соң Социалдык Транзиттик үйдө жашоодо.

1.5. “НУР” СОЦИАЛДЫК ТРАНЗИТТИК ҮЙҮ / СТУ (Чыгыш Бавар коомунун колдоосу менен каржыланат).

Отчеттук мезгилде Социалдык транзиттик үйдө **32** адам жашап, анын **16** аял, **15** балдар болгон. СТУ гендердик , үй-бүлөлүк зомбулуктан жана адам сатуудан жабыр тарткан аз камсыз болгон аялдардын жана алардын үй-бүлө мүчөлөрү менен жашашына ыңгайланышкан. Алгач, Шелтерде реабилитация өткөн соң, СТУ жөнөтүлүп социалдык реинтеграция өтүү мезгилинде Транзиттик үйдө жашап (квалификация алуу, туруктуу жай издөө жана балдарын мектеп балдар бакчасына жайгаштырып жана жумуш издөө маалында) жашашат.

Социалдык транзиттик үйдө жашоонун алкагында *пайызсыз насыя берилип*, ал кризистен чыгууга аракет жасаган жабырлануучуларга багытталган долбоор. Бул насыялар квалификацияны жогорлатууга, билим алууга, чакан бизнести өнүктүрүүгө жумшалат. Долбоор үй-бүлөлүк зомбулуктан жабыр тарткан аялдардын жашоо шартын жакшыртууга, финансылык эркиндикке жетүүгө багытталган. Насыя 500 Евро суммасында пайызсыз 15 айга берилет. Отчеттук мезгил аралыгында **1 аялга насыя берилип**, ал педагогикалык багыт боюнча билим алууга жумшалган

Кейс №3. Раушан (аты өзгөртүлдү)/үй-бүлөлүк зомбулуктун курмандыгы/ 29 жашта. 2016-жылы январь айында «Сезим» КБ Шелтерине 6 жаштагы уулу менен экинчи ирээт кабыл алынган. 7 жыл аралыгында жарандык күйөөсү тарабынан ур-токмокко алынып келген. 2013-жылы Раушан уулу менен Шелтерде жашап, реабилитациялык курстан өткөн, Раушандын уулу «SOS Балдар үйүндөгү», балдар бакчасына орноштурулуп, өзү тарбиячынын жардамчысы болуп иштеп баштаган. Акыркы жылдары уруш көбөйүп, жолдошу арака бериле баштаган. Келиндин кош бойлуу болгонуна карабай, күйөөсү сабагандыктан, ай күнүнө жетпей төрөп, баласы чарчап калган. Раушан ушундай оор абалында «Сезим» кризистик борборуна кайрылып, ал терең шок абалында болгону аныкталган. Бул аялга комплекстүү психологиялык жана юридикалык жардам көрсөтүлгөн. Уулу атасы менен көрүшкүсү келбей, корконунан Раушан чечкиндүү түрдө ажырашканга аракет жасап баштаган. Шелтерден соң, Раушан уулу менен СТУга кабыл алынып, ал жакта сегиз ай жашашкан. Учурда жабырланган келин муниципалдык тизме менен турак жай алууга кезекке туруп балдар бакчасында иштөөдө. Раушан педагогикалык билимге ээ болууну эңсеп, бирок ага чечкиндүүлүк жетишпей келген. Учурда бир нече психологиялык консультациялардан соң, музыкалык-педагогикалык колледжке тапшырып, мектепке чейинки тарбиячынын адистигин алууда. Мындан тышкары 2 айлык тигүүүнүн курсун аяктап, сертификатка ээ болуп, социалдык транзиттик үйдө жашап жатканда пайызсыз насыя алып, ага бодо мал сатып алуу менен материалдык жагын жакшыртууга аракетин жасоодо. Раушандын учурдагы психологиялык абалы турукташып, жашоого позитивдүү кароо менен уулу экөө батирге чыгып, социалдык жактан адаптациядан ийгиликтүү өтүүдө.

2. ДОЛБООРДУК ИШМЕРДИК

- ❖ «Сезим» кризистик борборунун ишмердигин колдоо боюнча долбоор / DIMES фондунун колдоосу менен/ Ишке ашыруу мөнөөтү: 2016-жылдын январь айынан декабрь айына чейин.
- ❖ « Адам сатуунун курмандыктары үчүн Шелтердеги кызмат» / Миграция боюнча Эл аралык уюмдун колдоосундагы долбоор. Ишке ашыруу мөнөөтү 2015-жылдын июнь айынан 2016-жылдын март айына чейин.

- ❖ «Үй-бүлөлүк зомбулуктан жабыркагандарга социалдык кызмат көрсөтү. Үй-бүлөлүк зомбулуктардын алдын алуу» / КР Эмгек жана социалдык жактан өнүктүрүү министрлигинин колдоосунда. Ишке ашыруу мөөнөтү: 2015-жылдын июль айынан 2016-жылдын июнь айына чейин.
- ❖ «Социалдык геронтологиялык кызматтарды өнүктүрүү» // КР Эмгек жана социалдык жактан өнүктүрүү министрлигинин колдоосунда. Ишке ашыруу мөөнөтү: 2016-жылдын июнь айынан – 2017-жылдын июнь айына чейин.
- ❖ «Адам сатуудан жабыркагандар жана аярлуу мигранттарга жардам көрсөтүү»/ КР АКШ Элчилигинин Демократиялык Комиссиясынын колдоосундагы долбоор. Ишке ашыруу мөөнөтү: 2016-жылдын сентябрь – 2017-жылдын август айлар аралыгында.

3. «Сезим» КБ кайрылгандар боюнча салыштырмалуу таблица: 2015/2016

	2015-ж	2016-ж
Ишеним телефону		
Жыйынтык	1993	1580
Жарандык иштер боюнча адвокаттык коргоого алуу		
Кеңсе	32 / 87 сот отурумдарына катышуу	36 / 108 сот отурумдарына катышуу
Шелтер/СТУ	4 / 32 сот отурумдарына катышуу	2 / 4 сот отурумдарына катышуу
Жыйынтык	36 / 119 сот отурумдарына катышуу	38 / 112 сот отурумдарына катышуу
Кылмыш иштери боюнча адвокаттык коргоого алуу		
Кеңсе	5 / 13 сот отурумдарына катышуу	-
Шелтер/СТУ	3 / 14 сот отурумдарына катышуу	1 / 3 сот отурумдарына катышуу
Жыйынтык	8 / 27 сот отурумдарына катышуу	1 / 3 сот отурумдарына катышуу
Юристердин консультациясы		
Кеңсе	396	397
Шелтер/СТУ	197	106
Жыйынтык	593	503
Доо арыздардын даярдалышы		
Кеңсе	53	68
Шелтер/СТУ	18	1
Жыйынтык	71	69
Арыз, өтүнүч каттардын даярдалышы		
Кеңсе	32	16
Шелтер/СТУ	8	1
Жыйынтык	40	17
Убактылуу коргоо ордерлерин берүү		
Кеңсе	5	-
Шелтер/СТУ	4	1
Жыйынтык	9	1
Психологдордун консультациялары		
Кеңсе	446	420 + 68/балдар психологу
Шелтер/СТУ	1213 чоң адамдар үчүн + 110 еспүрүмдөр	1036 + 368/балдар психологу
Жыйынтык	1659 чоң адамдар үчүн + 110 еспүрүмдөр	1456 + 436/балдар психологу
Шелтер		
Адам сатуунун курмандыгы	147 аялдар / 166 балдар	145 аялдар / 151 балдар
Адам сатуунун курмандыктары жана аярлуу мигранттар	26 аялдар / 10 балдар / 15 эркектер (алардын ичинде шелтерде жашабай жардам көрсөтүлгөн 14 эркектерге/ 11 аялдарга) Жыйынтыгында : 51 адам (41 чоң адамдар / 10 балдар)	12 аялдар / 6 балдар / 7 эркектер; (алардын арасында шелтерде жашабай жардам алгандар 7 аял / 7 эркек / 1 бала) Жыйынтык: 25 адам (19 чоң адамдар / 6 бала)
Сексуалдык зомбулуктардын курмандыктары	7 = 4 аял / 3 жашы жете элек кыздар	4 аялдар
Никеге мажбурлап тургузуу	1 аял / 5 бала	3 аялдар
Качкындар жана баш паанек издеген адамдар	2 аял / 8 бала	-
Жыйынтык	356 = 171 аял / 184 бала / 1 эркек (шелтерде жашагандардын арасында) 25 = 11 аял / 14 эркек (шелтерден тышкары жашап, консультация алгандар жыйынтык: 381 адам	313 = 157 аял / 156 бала (шелтерде жашоо режиминде) 15 = 7 аял / 7 эркек / 1 бала (шелтерден тышкары жашоо режиминде) Жыйынтык: 328 адам
“Нур” Социалдык Транзиттик үй		
Үй-бүлөлүк зомбулуктун курмандыктары	14 аял / 9 бала	16 аял / 15 бала
Адам сатуунун курмандыктары	-	-
Жыйынтык	23 адам	31 адам
«Сезим» КБ негизги программалык долбоорлору «DIMES» фонду тарабынан каржыланат		

4. PR – Ишмердик

- ЖМК каражаттары менен кызматташуу: “Сезим” КБ кызматкерлери эксперт, чакырылган конок катары макалаларда жана теле-радио берүүлөргө катышты: , 100 ашык түз эфирлерге, ток-шоу, интервьюлар УТРК, НТС, НБТ, Пирамида, Оне 1, СТВ, «Мир», ЭлТР, АянтВ, «Азаттык» радиосу, «Биринчи радио», «Кыргыз Радиосу», «Санжыра», «Алмаз», «Манас FM”; **18** макала гезиттерге жарыяланган «Новые лица», «Дело №», «Леди KG»; **50** маалымат он-лайн режиминде интернет ресурстарда жарыяланган « Акипресс» МА, «КирТаг» МА, «Zaman KG», « Кабар МА», «Кабар Ордо», «24 KG», «K-News», «Vb.kg».
- 2016-жылы 21 –сентябрда «Сезим» КБ демилгеси менен « Улгайган адамдарга кызмат көрсөтүү» боюнча тегерек үстөл уютурулуп, ага КР Эмгек жана социалдык жактан өнүктүрүү министрлигинин жана коомдук уюмдардын өкүлдөрү катышты.
- «Сезим» КБ менен УТРК «Биринчи радиосунун» биргелдешкен долбоорунун алкагында 2016-жылдын август айынан тарта социалдык берүүлөрдүн цикли эфирге чыгып келет. Радио берүү бир айда эки жолу түз эфирде бир саатык убакытта эфирге чыгарылат: (буга чейин эфирге чыккан темалардын тизмеси):
 - КР Үй-бүлөлүк жана Кылмыш кодекстерине өзгөртүү киргендиги тууралуу;
 - Психотроптук жана кумар оюндарына жабыркагандардын көз каранды үй-бүлө мүчөлөрү;
 - Аялдар арасындагы суицид;
 - Миграция жана үй-бүлө;
- **«Сезим» КБ демилгеси менен 3 пресс-конференция «Кабар» жана «Аки-Пресс» маалымат агенттигинде уюштурулду:**
 1. 02.06.2016 - «Анара Тулебердиева жардам сурайт»;»;
 2. 04.09.2016 -«Зомбулуктан жабыркаган улгайган адамдарга кызмат көрсөтүү», КР Эмгек жана социалдык өнүктүрүү министрлиги менен биргеликте;
 3. 08.12.2016 – «Гендердик зомбулукка каршы 16-күндүк акция», КР Швейцариянын Элчилиги, КР БУУнун Аялдарды өнүктүрүү уюму, Сорос-Кыргызстан фонду, КР «Интерньюс» уюмдары менен биргеликте пресс-ланч уюштурулуп, конкурстун жеңүүчүлөрү сыйланды.
- 2016-жылы 20-сентябрда «Сезим» КБ DIMES фондунун колдоосунда «Сезим» - кризистик борборунда кризистен чыккан 10 аялды “Эрттүү айым” сыйлыгы менен сыйлоо өттү.
- «Сезим» КБ кызматкерлери тышкы 67 конференция, семинар, тренинг, тегерек үстөлдөргө катышты.

Гендердик зомбулукка каршы эл аралык 16-күндүк компаниянын алкагында жасалган иш-чаралар:

- ✓ «Сезим» КБ кызматташуунун алкагында КР Швейцариянын Элчилиги, КР БУУнун Аялдарды өнүктүрүү уюму, Сорос-Кыргызстан фонду, КР «Интерньюс» уюмдары менен биргеликте журналисттер арасында кыздар менен аялдарга карата зомбулукту токтотуу боюнча сынак жарыялаган. Сынакка 73 журналист Кыргызстан жана чет өлкөлөрдөн катышты. 100 ашык материалдар үч номинацияда: «Телевидение/радио», «Басма сөз /интернет-басылмалары», «Блог/мультимедиа». Сынактын жеңүүчүлөрү сертификат жана баалуу сыйлыктар менен сыйланышты.
- ✓ «Сезим» КБ Бишкектеги окуу жайлардын студенттери арасында бир нече жолугушуулар уюштуруп, анын ичинде: 1. генерал-майор Д. Асанов атындагы аскердик лицейде; 2. Бишкектеги юридикалык коллежде; 3. №5 профессионалдык лицейде; 4. № 99 профтехлицейде. Бул иш-чараларда 600 ашык адам катышты.

«Сезим» кризистик борбору донорлар менен өнөктөштөргө «Сезим» КБ вазийпасын аткарууга жана ишмердигин жүргүзүүгө колдоо көрсөткөндүгү үчүн чын дилинен ыраазычылык билдирет